

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра Психологічного консультування і психотерапії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
Перший проректор В.В. Александров

“ _____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія і педагогіка вищої школи

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напряму підготовки 6.040102 біологія

(шифр і назва напряму підготовки)

для спеціальності 070403 біохімія, 070408 фізіологія,

070407 генетика, 070402 біологія

(шифр і назва спеціальності (тей))

Спеціалізації: біохімія, фізіологія, фізіологія рослин, генетика, загальна екологія, ботаніка,
мікологія та фітоімунологія, молекулярна біологія та біотехнологія

(назва спеціалізації)

факультету біологічного

(назва факультету)

**Кредитно-модульна система
організації навчального процесу**

Харків – 2012

Робоча програма навчальної дисципліни Психологія та педагогіка Вищої школи для студентів 5 курсу за напрямом підготовки: 6.040102 «Біологія», 070403 біохімія, 070408 фізіологія, 070407 генетика, 070402 біологія. „____” _____, 2012 р.- 15 с.

Розробник: Лучанінова Надія Вікторівна, кандидат психологічних наук, викладач кафедри психологічного консультування і психотерапії.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психологічного консультування і психотерапії

Протокол № 15 від “12” червня 2012 р.

Завідувач кафедрою психологічного консультування і психотерапії,

д.психол.н., проф. _____ (Кочарян О.С.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“12”червня 2012 р

Схвалено методичною комісією факультету психології

Протокол № 5 від “14” червня 2012 р.

“14” червня 2012 р. Голова _____ (Маєвська Н.А.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань біологія. шифр 6.040102	<i>нормативна</i>	
	Напрямок підготовки <u>Біологія 6.040102</u> (шифр і назва)		
Модулів 3	Спеціальність (професійне спрямування): <u>Біологія</u>	<i>Рік підготовки:</i>	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		5-й	5-й
Загальна кількість годин - 108		<i>9 семестр</i>	
		9-й	9-й
		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр, спеціаліст	36год.	12год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		год.	
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	
		<i>Самостійна робота</i>	
		72 год.	96год.
		Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/2

для заочної форми навчання – 1/10

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни Психологія та педагогіка Вищої школи полягає у тому, щоб ознайомити слухачів з основними педагогічними та психологічними принципами, на яких базуються дослідження в галузі навчальної діяльності студентів. Виділити загальні й специфічні ознаки наукової теорії розвивального навчання та інших підходів до навчального процесу. Ознайомити з віковими та індивідуальними особливостями особистості студентів. Розглянути формування навичок засвоєння матеріалу. Досліджуючи зв'язок між методологічними, теоретичними та практичними рівнями навчання, сформулювати чіткі уявлення про психологічну сутність навчального процесу у Вищій школі. Сформулювати уявлення про безперервну систему освіти та її роль у формуванні професійних знань та навичок.

Завдання:

- надати основні педагогічні та психологічні принципи, на яких базуються дослідження в галузі психології навчальної діяльності студентів
- знайти місце педагогічної психології, педагогіки та розвивального навчання у структурі навчальної діяльності
- виділити загальні й специфічні ознаки наукової теорії розвивального навчання
- науково довести існування історичної послідовності у формуванні методів навчального процесу
- виділити основні етапи розвитку особистості в онтогенезі, етапи соціалізації та їх вплив на особливості навчальної діяльності
- підкреслити загальну характеристику пізнавальних та емоційно - вольових процесів у психології навчальної діяльності
- сформулювати уявлення про безперервну систему освіти

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

- основні поняття, принципи, задачі та можливості психології Вищої школи
- сутність психологічних та вікових особливостей, що впливають на процес навчання студентів
- основні напрямки сучасної психології та педагогіки навчальної діяльності

вміти:

- орієнтуватися у навчальній літературі
- співвідносити та знаходити зв'язки між різними напрямками розвитку психології навчальної діяльності, педагогіки, педагогічної психології та психології розвивального навчання
- аналізувати процес засвоєння матеріалу, розвитку та саморозвитку особистості студентів з точки зору різних підходів
- розрізняти різні напрямки навчального процесу у вищій школі

3. Програма навчальної дисципліни Психологія та педагогіка Вищої школи

Модуль 1. Вступ до психології та педагогіки Вищої школи

Тема 1. Розвиток уявлень про психологію ВШ

Розвиток уявлень про психологію та педагогіку навчальної діяльності у Вищій школі. Історичні етапи формування освітніх систем та сучасний стан системи освіти. Розвиток, виховання та самовиховання особистості студентів. Розвиток теоретичних уявлень про формування педагогічного знання.

Тема 2. Сучасний стан психології ВШ

Сучасний стан та напрямки психології навчальної діяльності. Психологія навчальної діяльності та її суб'єкта. Класичні та інноваційні методи засвоєння знань у вищій школі.

Модуль 2. Психологія та педагогіка навчального процесу у Вищій школі

Тема 3 Організаційні форми навчального процесу

Критерії оцінки ефективності навчального процесу у вищій школі. Індивідуально - типологічні особливості особистості студентів, їх вплив на ефективність навчального процесу.

Тема 4 Вітчизняні та зарубіжні підходи до навчального процесу у вищій школі

Вітчизняні та зарубіжні підходи до навчального процесу у Вищій школі. Формування мотивів до навчальної діяльності, розвиток та саморозвиток студентів. Безперервна система освіти. Педагогічна майстерність викладача.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1 Вступ до психології та педагогіки Вищої школи												
Тема 1. Розвиток уявлень про психологію ВШ	29	9				20	27	3				24
Тема 2. Сучасний стан психології ВШ	19	9				10	27	3				24
Разом за модулем 1	48	18				30	54	6				48
Модуль 2 Психологія навчального процесу												
Тема 3 Організаційні	39	9				30	27	3				24

форми навчального процесу												
Тема 4 Вітчизняні та зарубіжні підходи до навчального процесу у вищій школі	21	9				12	28	3				24
Разом за модулем 2	52	18				34	54	6				48
Усього годин	108	36				72	108	12				96

5.1 Самостійна робота для студентів денної форми навчання

№ теми	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і завдання психології Вищої школи. Підготовка до лекції	1
2	Самостійна робота «Сучасний стан освітніх систем в Україна та за кордоном»	10
3	Організаційні форми навчального процесу. Підготовка до лекції	1
4	Самостійна робота. «Вітчизняні та зарубіжні підходи до навчального процесу у Вищій школі»	8
5	Самостійна робота «Дослідження особистості студентів за допомогою методу визначення типу акцентуацій та темпераменту та взаємозв'язок з успішністю навчального процесу»	10
8	Розвиток уявлень про психологію навчальної діяльності у Вищій школі. Підготовка до лекції	1
9	Конспект першоджерел. Психологічні та структурні особливості студентських груп	10
10	Вплив способів отримання знань на тип мислення	1
11	Реферат «Методи та прийоми розвитку мислення у студентів»	10
14	Підготовка до 2 модульних контрольних робіт	10
15	Підготовка до іспиту	10
	Разом	72

5.2 Самостійна робота для студентів заочної форми навчання

	Назва теми	Кількість
--	------------	-----------

№ теми		годин
1	Предмет і завдання психології Вищої школи. Підготовка до лекції	2
2	Самостійна робота «Сучасний стан освітніх систем в Україна та за кордоном»	10
3	Організаційні форми навчального процесу. Підготовка до лекції	2
4	Самостійна робота. «Вітчизняні та зарубіжні підходи до навчального процесу у Вищій школі»	10
5	Самостійна робота «Дослідження особистості студентів за допомогою методу визначення типу акцентуацій та темпераменту та взаємозв'язок з успішністю навчального процесу»	20
6	Розвиток уявлень про психологію навчальної діяльності у Вищій школі. Підготовка до лекції	2
7	Конспект першоджерел. Психологічні та структурні особливості студентських груп	10
8	Реферат «Методи та прийоми розвитку мислення у студентів»	20
9	Підготовка до 2 модульних контрольних робіт	10
10	Підготовка до іспиту	10
	Разом	96

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

№	Тема	Критерії оцінювання	Бали
1	Предмет і завдання психології Вищої школи. Підготовка до лекції	Конспект лекції Активність на занятті	0-5
2	Самостійна робота «Сучасний стан освітніх систем в Україна та за кордоном»	Вчасність самостійної роботи Змістовність роботи	0-5
3	Організаційні форми навчального процесу. Підготовка до лекції	Конспект лекції Активність на занятті	0-5
4	Самостійна робота. «Вітчизняні та зарубіжні підходи до навчального процесу у Вищій школі»	Вчасність самостійної роботи Змістовність роботи	0-5
5	Самостійна робота «Дослідження особистості	Вчасність самостійної роботи Змістовність роботи	0-5

	студентів за допомогою методу визначення типу акцентуацій та темпераменту та взаємозв'язок з успішністю навчального процесу»		
6	Розвиток уявлень про психологію навчальної діяльності у Вищій школі. Підготовка до лекції	Конспект лекції Активність на занятті	0-5
7	Конспект першоджерел. Психологічні та структурні особливості студентських груп	Конспект лекції Активність на занятті	0-5
8	Реферат	- самостійність, оригінальність; - повнота та обсяг викладеної інформації; - використання основної літератури та додаткового матеріалу або іншомовних джерел; - обґрунтованість аргументації та висновків; - відповідність формальним критеріям (структура, володіння сучасним науковим матеріалом. послідовність та логічність, грамотність, якість оформлення тощо); - вміння застосовувати теоретичні знання для рішення практичних завдань.	0-10
9	Критерії оцінювання модульних контрольних робіт	Вірність відповідей Самостійність Володіння теоретичним та практичним матеріалом	0-20

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи

Бали за контрольне питання	Критерії оцінювання
18-20	У відповіді повністю розкрито зміст питання. Матеріал викладено логічно, аргументовано, мова є грамотною, науковий стиль викладення матеріалу, вільне володіння термінологічним апаратом дисципліни. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та додатковим матеріалом, що винесено для самостійної роботи.
14-17	Відповідь досить повно розкриває зміст питання або розкриває основні (найважливіші) аспекти у запитанні, студент володіє термінологічним апаратом дисципліни. У викладеному матеріалі студент має помилки із аргументацією відповіді, недостатня логічність та послідовність викладення матеріалу. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та середній рівень володіння додатковим матеріалом.
10-13	Відповідь на контрольне питання є неповною, розкриває тільки деякі аспекти навчального матеріалу. Студент припускається помилок у використанні термінології навчальної дисципліни. Рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та додатковим матеріалом є середнім.
5-9	У відповіді допущено суттєві помилки, які свідчать про незнання лекційного матеріалу або обов'язкової літератури; студент слабо володіє термінологією дисципліни.
0-4	Відповідь практично відсутня, студент демонструє незнання лекційного матеріалу або обов'язкової літератури; не володіє термінологією.

Критерії оцінки активності студентів під час навчальних занять

Бали та показник, який оцінюється	Критерії оцінювання
0-10	- Активність під час заняття, відповіді на питання - Вірні відповіді на наведені питання - Активність та зацікавленість - Своєчасність та змістовність відповідей - Суттєвість та логічність відповідей

6. Індивідуальне навчально - дослідне завдання

Непередбачено навчальним планом

7. Методи навчання

1) Лекція- теоретичне викладення матеріалу, базоване на навчальній програмі курсу та орієнтоване на засвоєння основних психологічних понять та оперування ними.

2) Самостійна робота – опрацювання здобутого матеріалу, здобуття навичок роботи з науковими базами стосовно тем курсу; підготовка до складання тестів та інших форм модульного контролю.

До теми 1 планується самостійна робота №1: «Сучасний стан освітніх систем в Україні та за кордоном». Студенти повинні проаналізувати та дослідити основні сучасні тенденції системи освіти, зробити висновки щодо психологічних, педагогічних та організаційних особливостей системи освіти.

Самостійна робота №2. «Вітчизняні та зарубіжні підходи до навчального процесу у вищій школі». Студенти повинні розглянути основні підходи (класичні та інноваційні) до навчального процесу та проаналізувати їх психологічні та педагогічні особливості.

До теми 2 передбачені такі види самостійної роботи: Самостійна робота №3 «Дослідження особистості студентів за допомогою методу визначення типу акцентуацій та темпераменту та взаємозв'язок з успішністю навчального процесу». Використовуються методики визначення акцентуацій К. Леонгарда та темпераменту Г. Айзенка.

Конспект першоджерел: психологічні та структурні особливості студентських груп.

3) Реферативна робота «Методи та прийоми розвитку мислення у студентів» складається в індикативному реферуванні (розширеному анотуванні) книг (монографій, збірників праць, збірників доповідей і т.п.), а також наукових статей (теоретичних, експериментальних, методичних, описових, оглядових і т.д.) за темою «Розвиток мислення у студентів».

4) Консультація – форма індивідуальної роботи студента із викладачем, спрямована на вирішення труднощів, які виникли під час вивчення лекційного матеріалу та самостійної роботи, або за наявності бажання студента отримати більш поглиблене знання стосовно предмету навчальної дисципліни.

8. Методи контролю

У якості поточного контролю передбачено оцінювання самостійної роботи. Самостійна робота оцінюється у 10 балів, які розподіляються на 8 балів за зміст роботи (коректність проведеного завдання, якість обробки та інтерпретації результатів, грамотність зроблених висновків) та 2 бали за своєчасність

виконання роботи. Реферативна роботи оцінюються у 10 балів, які розподіляються на 8 балів за зміст реферату (повнота та обсяг викладеної інформації) та 2 за своєчасність виконання роботи.

У якості контрольного семестрового заходу передбачено складання *іспиту*. Іспит є письмовою роботою, яка складається із двох завдань, кожне завдання оцінюється у 20 балів. Перше завдання містить питання теоретичного характеру. Відповідь на це питання повинна складати самостійне осмислення теоретичного матеріалу з відповідної теми. Друге завдання стосується розкриття організаційних форм навчального процесу у Вищій школі. Іспит розподілено на 15 варіантів. Номер варіанту залікової роботи може бути закріплений за студентом шляхом випадкового вибору або за вибором викладача.

Питання для підготовки до семестрового контролю

1. Місце і роль освіти у сучасному світі.
2. Основні функції системи освіти.
3. Проблеми функціонування і розвитку вищої школи.
4. Актуальність педагогічного знання у системі підвищення кваліфікації викладачів.
5. Предмет педагогіки і психології вищої школи.
6. Класифікація методів навчання і виховання.
7. Проблема виховання у вищій школі.
8. Основні принципи педагогіки співробітництва.
9. Загальна характеристика основних форм організації учбового процесу у вищій школі.
10. Основні вимоги до складання лекції.
11. Нові лекційні форми.
12. Організація самостійної роботи студентів.
13. Практичні заняття у вищій школі.
14. Форми проведення семінарських занять.
15. Педагогічний контроль у вищій школі.
16. Рушійні сили, умови та механізми розвитку особистості.
17. Особливості формування особистості в юнацькому віці
18. Особливості розвитку особистості студента.

19. Криза ідентичності в юнацькому віці.
20. Типологія особистості студента.
21. Причини зниження успішності навчання і відсіву студентів.
22. Дії щодо підвищення успішності навчання і зниження відсіву студентів.
23. Методи стимуляції розумової діяльності студентів.
24. Професійна діяльність викладача вузу.
25. Педагогічна комунікація.
26. Типологія особистості викладачів.
27. Структура педагогічних здібностей.
28. Причини виникнення конфліктів між викладачами та студентами.
29. Освітні системи. Основні принципи.
30. Основні характеристики традиційної системи освіти.
31. Розвивальне навчання: історія та основні принципи.
32. Закономірності психічної активності людини.
34. Психологічна структура учбової діяльності.
35. Цілі та мотиви учбової діяльності.
36. Планування учбової діяльності.
37. Зворотній зв'язок в учбовій діяльності.
38. Суб'єкт учбової діяльності.
39. Емпіричне та теоретичне мислення: їх основні характеристики.
40. Психодіагностика у вищій школі.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання знань з дисципліни

Семестр __9__

Кількість академічних годин для денної форми навчання			
Лекції	Практ. заняття	Лаб.заняття	Самост. робота
36			72

Кількість академічних годин для заочної форми навчання			
Лекції	Практ. заняття	Лаб.заняття	Самост. робота
12			96

Розподіл балів за завданнями

№ модулю	Зміст модулю (форма роботи)	Максимальна кількість балів
1	Самостійна робота «Сучасний стан освітніх систем в Україні та за кордоном»	10
	Самостійна робота. «Вітчизняні та зарубіжні підходи до навчального процесу у Вищій школі»	5
	Модульна контрольна робота №1	10 балів
2	Самостійна робота «Дослідження особистості студентів за допомогою методу визначення типу акцентуацій та темпераменту та взаємозв'язок з успішністю навчального процесу»	10
	Конспект першоджерел. Психологічні та структурні особливості студентських груп	5
	Реферат «Методи та прийоми розвитку мислення у студентів»	10
	Модульна контрольна робота №2	10 балів
Підсумкова письмова робота		40 балів
Σ		100 балів

Модульна контрольна робота №1 – три відкритих питання. Критерії оцінювання:

- змістовність та правильність кожної відповіді – 2 бали (усього 6 балів)
- використання поглиблених інформаційних джерел при підготовці до модульного контролю – 2 бали
- грамотне та якісне оформлення роботи – 2 бали

Мінімальна кількість балів для допуску до підсумкової роботи: 5 балів

Модульна контрольна робота №2 – три відкритих питання. Критерії оцінювання:

- змістовність та правильність кожної відповіді – 2 бали (усього 6 балів)

- використання поглиблених інформаційних джерел при підготовці до модульного контролю – 2 бали
- грамотне та якісне оформлення роботи – 2 бали

Мінімальна кількість балів для допуску до підсумкової роботи: 5 балів

Умови допуску до підсумкового семестрового контролю: **до підсумкової роботи допускаються усі студенти, за умови доопрацювання 1-2 модулів**

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
1-49	FX	незадовільно	не зараховано

10. Методичне забезпечення

1. НМК з дисципліни
2. Схеми та таблиці до тем курсу, наглядний матеріал

11. Рекомендована література Базова

1. Вардянян А.У., Вардянян Г.А. Сущность учебной деятельности при формировании творческого мышления учащихся // Формирование творческого мышления школьников в учебной деятельности. Уфа, 1985.
2. Выготский Л.С. Педагогическая психология. М., 1996.
3. Габай Т.В. Учебная деятельность и ее средства. М., 1988.
4. Гальперин П.Я. Методы обучения и умственное развитие ребенка. М., 1985.
5. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения: Опыт теоретического и экспериментального психологического исследования. М., 1986.
6. Давыдов В.В. Теория развивающего обучения. М., 1996.
7. Дусавицкий А.К. Развивающее образование: теория и практика. – Харьков, 2002. – 146 с.

8. Дусавицкий А.К. Развитие личности в учебной деятельности. – М.: «Дом педагогики», 1996. – 208 с.
9. Педагогика и психология высшей школы /Отв.ред. Самыгин С.И. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 1998. – 544 с.
10. Практика розвивального навчання / За ред. А.К. Дусавицького. – Харків: ХНУ, 2004. – 192 с.
11. Ильясов И.И. Структура процесса учения. М., 1986.
12. Леонтьев А.Н. Лекции по общей психологии. М., 2001.
13. Психологические особенности формирования личности в педагогическом процессе / Под ред. А. Коссаковски, И. Ломпшера и др.: Пер. с нем. М., 1981.
14. Репкин В.В., Репкина Н.В. Развивающее обучение: теория и практика. Томск, 1997.
15. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. СПб., 1999.
16. Формирование учебной деятельности школьников / Под ред. В.В. Давыдова. М., 1982.
17. Эльконин Д.Б. Психология обучения младшего школьника. М., 1974.
18. Эльконин Д.Б. Психология развития: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. М., 2001.

Допоміжна

1. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учеб. пособие. М., 1998.
2. Маркова А.К., Матис Т.А., Орлов А.Б. Формирование мотивации учения. М., 1990.
3. Слободчиков В.И., Исаев Е.И. Психология человека. – М., 1995.
4. Соколова Е.Е. Тринадцать диалогов о психологии. – М., 1995.

12. Інформаційні ресурси

1. www.psylib.ru
2. www.psiholibrary.com.ua